

PETERSEN

ET MAGASIN OM TEGL OG ANSVARLIG ARKITEKTUR

Almen boligbebyggelse Pilevangen, Århus – Foto: Anders Sune Berg

IKKE KUN FOR DE FÅ

Mursten fra Petersen ligner ikke andre sten på markedet. Sten fra Petersen er fremstillet i hånden eller med maskiner, der eftergør den håndlavede forarbejdning.

Leret er udvalgt og behandlet med omhu. Stenene opnår deres karakteristiske farver og teksturer i kraft af krævende formgivning og brænding. Derfor er tegl fra Petersen generelt dyrere end mere standardiserede sten.

Det betyder dog ikke, at stenene kun bruges i dyrt byggeri. Stenene bruges i stigende omfang i alle typer byggeri, hvor bygherren og arkitekten ønsker en ekstraordinær kvalitet.

Almennyttigt byggeri udgør mere end 20% af samtlige boliger i Danmark. I 60'erne og 70'erne var alment byggeri kendetegnet ved ensformige huse i beton og maskinsten.

Dette store marked er nu ved at ændre sig. Der arbejdes med bedre beliggenhed, individuel, interessant arkitektur og kvalitetsbetonede materialer. Heriblandt mursten fra Petersen. Til glæde for de mange beboere, der oplever, hvor meget den øgede kvalitet påvirker dagligdagen positivt. I denne udgave af Petersen fortæller en række bygherrer i den almennyttige sektor om deres erfaringer med at satse på kvalitet.

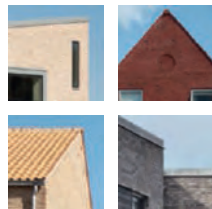

NYE, HØJE STANDARDER I ALMENT BYGGERI

ALMENT BOLIGBYGGERI BLEV I 60ERNE OG 70ERNE SYNONYMT MED STORE BETONHUSE AF RINGE KVALITET. I DAG ER ALMENT BOLIGBYGGERI KENDETEGNET VED BEDRE BELIGGENHED, INDIVIDUEL ARKITEKTUR OG LANGT BEDRE MATERIALER. RESULTATET ER GLADE BEBOERE, BYGGERIER, DER ER UDLEJET INDEN DE ER FÆRDIGBYGGET OG LANGE VENTELISTER.

PETERSEN HAR TALT MED FIRE BYGHERRER INDEN FOR DEN ALMENNYTTIGE SEKTOR, DER ALLE BYGGER MED KVALITET. MED GLÆDE. OG MED PETERSEN Tegl.

AF IDA PRÆSTEGAARD, ARKITEKT

Nænsom udbygning af eksemplarisk bebyggelse

SAMTALE MED BERT FERRO FRANSEN, ARKITEKT OG PROJEKTLEDER I DAB,
DANSK ALMENNYTTIGT BOLIGSELSKAB, BYGGEFORETNINGSFØRER FOR HVIDOVRE ALMENNYTTIGE BOLIGSELSKAB

»Petersens mursten hører til i den dyre ende af skalaen, men vi mener, at man bør tænke langsigtet. Facaderne er det største og mest synlige element i et byggeri. Hvis de er udført af mursten vil de holde i flere hundreder år.«

»Vi er meget driftsorienterede i DAB. Det er alfa og omega, at udgifterne til vedligeholdelse af vores bygninger holdes på et minimum, og her er mursten som facademateriale meget svær at konkurrere med. Og når man i et projekt har besluttet sig for mursten, vil man jo helst have de flotteste!« Ordene kommer fra Bert Ferro Fransen, arkitekt og projektleder i et af Danmarks største almene boligselskaber. DAB administrerer og vedligeholder cirka 50.000 boliger, men opfører også nye bebyggelser, ligesom de er initiativtagere til og projektsvarlige for meget omfattende renoveringer. Eksempelvis gennemgik boligbebyggelsen Gjesingparken i Esbjerg for få år siden en renovering til 165 mio. kr, der inkluderede opførelse af nye, murede facader i Petersen mursten.

»Vi har arbejdet sammen med Petersen Tegl siden 1993, og teglværket har ofte vist sig at være konkurrencedygtigt, når ønsket om særlige løsninger eller høj kvalitet blev vægtet højt. I forbindelse med tilbygninger, når vi skal matche sten til eksisterende murværk, kan vi altid finde løsningen i Petersens sortiment, og hvis stenen ikke findes, finder de ud af at lave den. 24 nye boliger ved Bredalsparken i Hvidovre –

hvor beboerne netop er flyttet ind – er et godt eksempel på vores samarbejde,« fortæller Bert Ferro Fransen.

Bredalsparken er et alment boligbyggeri, tegnet af Eske Kristensen mellem 1948 og 1958 med visionen om at skabe sunde og lyse boliger til folk med lave indtægter. Byggeriet blev et forbillede for dansk boligbyggeri og dannede nye standarder for etagebyggeri og byggeteknik. Boligblokkene er placeret forskudt i et parkområde, og alle lejligheder har altaner orienteret mod sol og i læ. Et enkelt hjørne af grunden kunne i sin tid ikke blive bebygget, så det var en spændende udfordring at afslutte den bevaringsværdige bebyggelse med 24 nye boliger.

»Bredalsparken er særdeles vellykket arkitektonisk, men også i kraft af den høje materialemæssige kvalitet,« fortæller Bert Ferro Fransen, der var byggeforetningssfører for bygherren, Hvidovre almennyttige Boligselskab. »Så vi er meget glade for at arkitekterne Mangor & Nagel har skabt en tilsvarende høj kvalitet i de nye huse.«

Boligblokkene er placeret forskudt mod Hvidovrevej, har samme proportioner og viderefører

gavlmotivet fra de oprindelige huse. Facaderne i de nye boliger er ligeledes karakterfulde og er opmuret med tilbageliggende fuger i et kopforbandt – en fornem og sjælden løsning i almennyttigt boligbyggeri. »Vi havde troet, det blev nødvendigt at håndsortere murstenene for at finde en nuance, der ville matche de oprindelige sten, der er fremstillet i ringovne, som ikke bruges mere. Det viste sig, efter adskillige prøvemure, at standardstenen D32 fra Petersen Tegl indeholder de helt rigtige nuancer.«

»Når man opfører murværk, er det vigtigt, at der ikke optræder stilladsskel i facaden. Det oplever vi ikke med Petersen Tegl, fordi stenene blandes på teglværket før levering. Det er tilsvarende et kæmpeplus, at Petersen mursten ikke indeholder mangan. Udblomstringer på murværk på grund af mangan er et stort problem, fordi det ikke kan fjernes. Petersens mursten hører til i den dyre ende af skalaen, men vi mener, at man bør tænke langsigtet. Facaderne er det største og mest synlige element i et byggeri. Hvis de er udført af mursten, vil de holde i flere hundrede år.«

Murværket i facaderne er udført i kopforbandt – en eksklusiv løsning.

De karakteristiske savtakkede gavle er videreført i de fire, nye sammenhængende boligblokke.

De markerede, hvide vindues- og dørpartier i de nye bygninger tager udgangspunkt i de oprindelige huse, men er udført i et opdateret formsprog. Facadens murværk er udelukkende udført med kopper, en detalje der genfindes i en af de oprindelige blokke.

24 ældreboliger i Bredalsparken, Hvidovre.

Bygherre: Hvidovre almennyttige Boligselskab

Arkitekter: Mangor & Nagel

Byggeforskningsfører: DAB

Sten: D32

Fotos: Anders Sune Berg

Bredalsparkens boligblokke fra fyrrerne og halvtresserne er placeret forskudt på grønne plæner med lys og luft omkring sig. Bebyggelsen kom til at danne forbillede for alment byggeri med hensyn til at skabe billige, sunde og kvalitetsbetonede boliger.

De nye huse – længst fremme i billedet – er smukt tilpasset den oprindelige bebyggelse.

Det lykkedes at finde en ny mursten, der i farve og struktur matcher stenene i den 65 år gamle Bredalspark.

FAKTA OM ALMENE BOLIGFORENINGER

Mere end hver femte bolig i Danmark er opført af en almen boligforening.

Almene boligforeninger opfører i gennemsnit 8-10.000 boliger om året svarende til en årlig investering på cirka 15 mia. kr. For perioden 2010-2016 er der budgetteret med 20 mia. til renovering af almene boliger.

Der findes i dag mere end 550.000 almene boliger i Danmark, der administreres af 650 selvstændige boligforeninger. En procentdel af boligene er forbeholdt mennesker, der ikke selv kan løse deres boligbehov. Langt de fleste lejere har normale indtægter.

Grundprincippet for almene boliger er, at ingen privatpersoner skal tjene penge på at eje eller sælge boligene. De enkelte afdelinger, der udgør en selv-

stændig, økonomisk enhed, er via lovgivningen sikret beboerdemokrati og styres af en bestyrelse.

Opførelse finansieres med statsstøttede og kommunale lån, mens renovering af almene boliger bliver finansieret via lejeforhøjelse og støttede lån fra Landsbyggefonden, en selvejende, dansk institution. Fondens indtægt er lejebetaling fra de almene boliger.

En finansieringsreform fra 2007 har givet de almene boligforeninger mulighed for at bygge dyrere end tidligere, og finanskrisen har medført en øget konkurrence, således at byggeudgifterne i disse år kan holdes lave.

Muligheden for at bygge i bedre materialer og at købe mere attraktive byggegrunde tiltrækker et bredere publikum til det almene boligbyggeri.

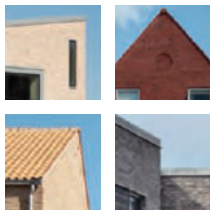

En bred sti forbinder havnekajen og Bjerggade i det centrale Sønderborg.

Det afstedkom debat at anvende den attraktive, tidligere industrigrund til almene boliger. Modstanden forsvandt dog, da Sønderborgs borgere oplevede, hvor fint bebyggelsen blev tilpasset omgivelserne.

»Tegl har en speciel krop, og hos Petersen kan vi få custom made mursten. I kraft af den ler, der anvendes, og kulbrændingen, kan vi få præcis den nuance, vi ønsker.«

Custom made mursten

SAMTALE MED TAGE SKOTT,
DIREKTØR FOR BOLIGFORENINGEN B42

»Vi ser på ånden og på sjælen i vores byggerier, og de må også gerne se lidt anderledes ud end andre byggerier.« Sådan indleder Tage Skott samtalen med Petersen Magasin om sit arbejde for Boligforeningen B42.

Tage Skott har været direktør for den sønderjydske boligforening i 25 år, men har arbejdet med byggeri i 44 år, så der er en solid erfaring bag de præcise holdninger. På spørgsmålet om, hvorvidt der er boligmangel i Sønderborg, er svaret: »Ja og nej. Der står tomme boliger i området, men det er betonhuse, som folk ikke har lyst at bo i, og som vi venter på bliver revet ned, så vi kan opføre huse i bedre

kvalitet. Vi bygger mellem 50 og 100 boliger om året – udelukkende i mursten og så vidt muligt helstensbyggerier med mur ude og inde, som ikke er dyrere, men giver sundere huse. Vi laver ikke målinger, men kan se, at der kommer mug og skimmel, hvis mure og vægge ikke kan ånde. Af og til er der arkitektoniske grunde til at vandskure de murede facader, men vi foretrækker absolut blank mur, også fordi den ikke skal vedligeholdes.

I tyve år har vi arbejdet sammen med Petersen Tegl, som yder en god service og besøger ikke blot arkitekterne, men også bygherren. Vi kan købe billigere sten andre steder, men de

har en anden struktur end Petersens. Tegl har en speciel krop, og hos Petersen kan den fås custom made. I kraft af den ler, der anvendes og kulbrændingen, kan vi få præcis den nuance, vi ønsker – så her er vi tilbage til det anderledes udtryk, vi gerne vil have.«

I samarbejde med Sønderborg Andelsboligforening opførte Boligforeningen B42 for nogle år siden 147 almene boliger på en stor grund ned til havnen, hvor der tidligere lå en margarinefabrik. Det var kontroversielt at anvende så attraktiv en grund til alment boligbyggeri, men projektet, der kostede 200 mio. kr., blev ovenud godt modtaget, da det stod færdigt.

De 147 almene boliger, der stod færdige i 2005, har en udsøgt placering og udsigt over Alssund. Bebyggelsen blev udformet, så de højeste og største bygninger er centralt placeret på grunden, mens husene i periferien varierer i højden afhængigt af de omgivende bygninger.

Bygningerne på havnekajen gentager gavlmotivet fra de øvrige huse i havnen.
For at skabe variation er der anvendt forskellige farver mursten og mørtel i facaderne.

S&I arkitekter – i dag Creo Arkitekter – udformede bebyggelsen i mindre enheder fordelt på 25 forskellige hustyper, og rækken af nye huse mod havnen gentager et gavlmotiv, der i forvejen er kendetegnende for stedet. For yderligere at skabe variation er der arbejdet med mange forskellige farver i både mursten og fuger, og det er med til at give husene en helt særlig karakter.

»Gennem årene har vi anvendt mindst 20 forskellige sten i Petersens sortiment,« lyder det fra Tage Skott. »Men selv om sortimentet er stort, er det spændende at udvikle sin egen sten. Til vores seneste boligbebyggelse,

Grundtvigsparken, på Ringvejen, der er indflytningsklar om få måneder, har vi udviklet tre mursten i helt nye farver i samarbejde med Petersen. Samtlige 47 lejligheder i bebyggelsen er allerede udlejet, og det skyldes helt sikkert blandt andet de smukke, murede facader.«

147 almene boliger i Sønderborg

Bygherre: Boligforeningen B42 og Sønderborg Andelsboligforening
Arkitekt: S&I arkitekter, i dag Creo Arkitekter
Sten: D32, D33, D34, D37, D51
Fotos: Anders Sune Berg
Foto, portræt: Søren Petersen

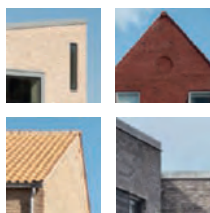

Terrænspringet i boligområdet er op til 14 meter, så også lejlighederne i de bagerste bygninger har en formidabel udsigt over havnen.

Rækkehusbebyggelsen Pilevangen i Solbjerg syd for Århus er opført med facader i blådæmpede mursten kombineret med sorte træpartier og aluvinduer. Boligerne er 80-114 m² store og indrettet i høj kvalitet.

Mursten i energirigtig boligbebyggelse

SAMTALE MED STEEN GRØNHOLM THOMSEN, DIREKTIONSEKRETÆR, ARKITEKT M.A.A. I BRABRAND BOLIGFORENING

»Vores vision er at skabe gode, funktionelle og smukke lavenergiboliger, der henvender sig til alle borgere i Danmark.« Ordene kommer fra Steen Grønholm Thomsen, arkitekt og projektleder af nybyggeriet i Brabrand Boligforening – den 3. største boligforening i Århus, der i de kommende fem-syv år vil renovere boliger for 2,8 mia. kr. og p.t. er ved at opføre fire boligbebyggelser. I alt råder boligforeningen over cirka 6.000 boliger og har konstant mellem 4-5.000 personer på venteliste.

Med Pilevangen i Solbjerg syd for Århus, der stod færdig i 2011, havde Brabrand Boligforening sat sig som mål at bygge lavenergiboliger med en bedre energiberegning end regeringens 2015 mål – lavenergiklasse 1. Samtidig ville man vise, at den almene sektor kan bygge med meget høj arkitektonisk og materialemæssig kvalitet inden for rammebøbet, som er fastlagt af de offentlige myndigheder. Grundpriser og håndværkerudgifter var

lave i disse år, og målet blev indfriet. Bebyggelsen, der er tegnet af arkitekterne Luplau & Poulsen, fremstår smuk og indbydende, og alle boliger var da også udlejet, inden byggeriet stod færdigt. De 43 lyse og funktionelle boliger er indeholdt i ni enheder, grupperet omkring stikveje og omgivet af et stort, grønt fællesareal. Udstyret i husene er i meget høj klasse, eksempelvis er armaturer i køkken og badeværelser leveret af Vola. For at opnå den målsatte energibesparelse, har boligerne forøgede isoleringstykkelse, optimerede vinduer, egen varmepumpe og solceller. Resultatet er, at beboerne ikke har udgifter til opvarmning af hverken bolig eller vand, faktisk får flere af beboerne dækket deres private elforbrug via solcellestrøm og skal udelukkende betale for vandforbruget.

At facaderne blev opført af Petersen Tegl har følgende historie: »Skitseforslaget fra arkitekterne angav grå facader, men materialet var ikke bestemt, da vi fik projektet præsenteret.

Jeg ønskede ikke beton, som er uegnet til det danske vejr, og fravalgte også puds, som skal vedligeholdes. Mursten derimod holder minimum 100 år. Murværket skal evt. efterfuges om 50 år, men det er til at håndtere. Forskellige sten, som jeg ikke brød mig om, kom i forslag, så arkitekterne og jeg kontaktede Petersen Tegl og valgte under et besøg i Broager den kulbrændte, blådæmpede sten, som i dag pryder bebyggelsens facader. Petersen Tegl er en nicheproducent inden for kvalitetsmaterialer, som boligforeningerne i stigende grad prioriterer at bruge. I et byggeri som Pilevangen til 78,4 mio. kr. er prisen på mursten ikke af afgørende betydning, og personligt er jeg ikke i tvivl om, at stenen er pengene værd. Murværkets skønhed er en af forklaringerne på, at Pilevangen var udlejet lang tid før byggeriet var færdigt,« slutter Steen Grønholm Thomsen.

Pilevangen, Århus, 43 boliger

Bygherre: Brabrand Boligforening

Arkitekt: Luplau & Poulsen

Sten: D91

Fotos: Anders Sune Berg

Samtlige rækkehuse har solceller på taget, der leverer strøm til husets varmepumpe, hvorved boligerne bliver driftsneutrale. Beboerne betaler udelukkende for vandforbrug.

Foruden egne mindre haver, har beboerne adgang til et stort, grønt fællesareal. Pilevangen blev kåret som årets boligbyggeri 2011 af Byggeri.dk.

»Murværkets skønhed er en af forklaringerne på, at Pilevangen var udlejet lang tid før byggeriet var færdigt«

Skovbrynet, Odense, 54 boliger

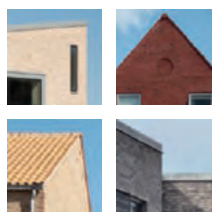
Bygherre: Fyns almennyttige Boligselskab

Arkitekt: Pluskontoret Arkitekter

Sten: D71

Fotos: Anders Sune Berg

Boligbebyggelsen Skovbrynet, der har sit navn fra den naboliggende Skibhuskoven, indeholder 56 boliger fordelt på fire boligtyper på mellem 101 og 115 m² i 1-3 plan.

Mursten øger boligglæden

SAMTALE MED BENT BØLLINGTOFT,
DIREKTØR FOR FYNs ALMENNYTTIGE BOLIGSELSKAB

»Jeg skal selv have lyst til at bo i de bebyggelser, vi opfører, det er et væsentligt kriterium for mig som bygherre, og jeg kunne vældig godt tænke mig at bo her!« siger Bent Bøllingtoft, direktør for Fyns almennyttige Boligselskab, da vi møder ham ved bebyggelsen Skovbrynet syd for Odense.

Skovbrynet, der er tegnet af Pluskontoret Arkitekter, er en ny bebyggelse med 56 andelsboliger – en kombination af rækkehuse og lejligheder – placeret i et grønt område ved Skibhuskoven. Bebyggelsen, der i april i år blev præmieret af Odense Kommune for godt og smukt byggeri, har facader i en hvidgul, kulbrændt mursten fra Petersen Tegl kombineret med altanelementer i zink og træ. Boligerne er lyse, stilrene og indrettet med gulve i ask og HTH køkkener. Bebyggelsen har lavenergi-status og er gennemgående opført af materialer med lang levetid.

Skovbrynet er den første blandt flere bebyggelser, hvor boligforeningen har anvendt Petersen mursten, men de skulle udenlands for at opdage dem: »Bestyrelsen og jeg var på studietur i Hamborg for at se gode byggerier. Arkitekt Bert Ferro Fransen fra DAB, der er vores rådgiver på mange opgaver, viste os rundt i Hafencity, og ved en større bebyggelse udbryder min bestyrelsesformand: Det er en flot mursten, dén vil vi gerne bruge i Odense. Stenen var D71 fra Petersen, og den brugte vi i Skovbrynet. Da bebyggelsen stod færdig, holdt vi åbent hus med cirka 800 gæster. Vi stod i solskinet og glædede os over, at vi har mulighed for at bruge den samme mursten, som anvendes i dyre byggerier i New York og London!« fortæller Bent Bøllingtoft.

»Alment boligbyggeri var tidligere synonymt med betonhuse i ringe kvalitet. I 60'erne og 70'erne blev der bygget km efter km af bolig-

Bebyggelsen er udført i energiklasse 1 og anvender udelukkende vedligeholdelsesfri materialer. Som den første udlejningsejendom i Danmark er rygning forbudt både i boligerne og på matriklen.

blokke, som nu må renoveres. En række ændrede faktorer har imidlertid givet os mulighed for at opføre huse i højere kvalitet: En finansieringsreform fra 2007 betyder, at vi kan bygge dyrere end tidligere. Derudover medfører finanskrisen en øget konkurrence, således at byggeudgifterne i disse år kan holdes lave. Ikke mindst har vi gennem de seneste 15-20 år fået lov at købe mere attraktive grunde, så også beliggenheden tiltrækker et bredere publikum.

At opføre kvalitetsboliger er for os ensbetydende med facader af mursten – som driftsmæssigt er det eneste rigtige – og vi foretrækker Petersen mursten, som vi til dato har anvendt i tre større byggerier. Strukturen og farvespillet i Petersen mursten medvirker i høj grad til det udtryk af kvalitet og eksklusivitet, vi ønsker. Og investeringen betaler sig. Samtlige boliger, vi har opført i Petersen mursten, er udlejet,

før husene er færdige. Det forekommer naturligvis, at vi skal finde besparelser i projekteringsfasen, men det ligger langt nede på listen at spare Petersen mursten væk. At opføre en bolig på 110 m² koster gennemsnitligt 2 mio. kr. De cirka 10.000 kr. det koster mere at anvende Petersen mursten pr. bolig frem for almindelige sten, svarer til prisen på et par hårde hvidevarer. For os er det elementær logik at prioritere murstenen, som holder 100 år eller mere.

Bortset fra de nævnte rationelle grunde til valget af sten, er det for mig en personlig glæde at være med til at skabe boliger med Petersen mursten. Jeg tror det gør noget godt ved mennesker, at man oplever en indvendig glæde, når man kommer hjem til sit smukke boligområde. Det kan faktisk ikke overvurderes.«

Bebyggelsen opnår sit varierede udtryk i kraft af husenes vekslende højder og facadebeklædningen, der kombinerer lyse kulbrændte mursten med zink og træ.

»De cirka 10.000 kr. det koster mere at anvende Petersen mursten pr. bolig frem for almindelige sten, svarer til prisen på et par hårde hvidevarer. For os er det elementær logik at prioritere murstenen, som holder 100 år eller mere.«

Villaens facader kombinerer hvide, pudsede flader med murværk af den håndlavede Kolumba. Hver facade er udformet, så den fremstår som en afbalanceret komposition, hvor de vertikale og horisontale elementer forskydes i plan.

SOM AT BO I ET TREDIMENSIONALT MALERI

ARKITEKTEN CAROLINE CUST VAR INSPIRERET AF BEN NICHOLSONS VÆRKER, DA HUN UDFORMEDE EN MODERNE VILLA I WALTON-ON-THAMES SYDVEST FOR LONDON.

Nicholsons cirkulære former genfindes i hallens fritstående vindeltrappe, der danner kontrast til alle de lineære former.

Bygherren var meget præcis i sine ønsker til husets funktioner, da hun i 2010 henvendte sig til arkitekt Caroline Cust for at få hjælp til at skabe et nyt hjem for hende og hendes familie. Huset skulle være udpræget repræsentativt og kunne rumme mange gæster, men det skulle være lige så velfungerende til daglig. Adressen for den nye bolig var også bestemt til at være i Walton-on-Thames, som er en smukt beliggende lille by ved Themsens, 24 km sydvest for London. Sammen undersøgte arkitekt og bygherre flere huse og grunde i området, indtil de fandt et hus, som de besluttede at ombygge og udvide. Analyser viste dog hurtigt, at den rigtige løsning ville være at opføre et helt nyt hus på grunden.

Som førstegangsbesøgende i Walton-on-Thames bliver man umiddelbart imponeret af områdets mange, store villaer i georgiansk ar-

kitektur. Lidt nærmere inspektion afslører dog, at der i langt de fleste tilfælde er tale om nye huse, der imiterer den georgianske byggestil. I sin opfattelse af arkitektur og i sin afstandstagen til pastiche i særdeleshed var bygherren lige så præcis, som hun var i sine ønsker til husets funktion. Opdraget var et hus med et moderne udtryk, som ville afspejle at være tegnet og opført i vore dage som ramme om et nutidigt liv. Derudover var bygherren åben overfor Caroline Custs forslag til, hvordan opgaven kunne fortolkes.

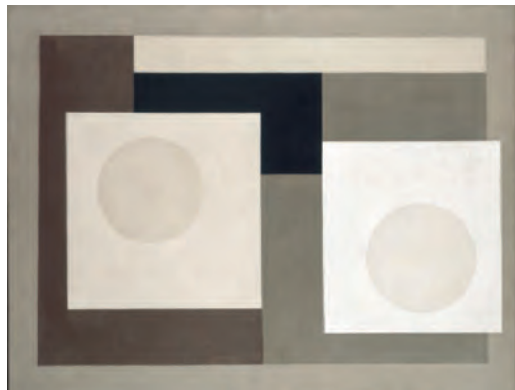
Huset er udført med en enkel plan, som tvangfrit og naturligt forbinder de forskellige rum og funktioner. Det viste sig i øvrigt muligt at få planen i det nye hus til at gå op inden for rammerne af det oprindelige hus, således at fundamentet kunne genanvendes.

I sin grundform udgør huset – der i alt rummer 900 m² – omtrent et kvadrat indeholdende rektangulære rum i varierede størrelser, hvor enkelte af dem forskydes ud af kvadratet. Den repræsentative afdeling med hall, stue og spisestue i åben forbindelse er placeret i husets sydlige del. Adgang til den private sektion i husets nordlige del foregår gennem en dør i bunden af garagen. Man ledes gennem et bryggers og forbi et fitnessrum ind til det store rum på 90 m², der anvendes af familien til daglig og indeholder køkken, spise- og loungeafdeling med pejs. Villæen er karakteriseret ved sit enkle, afklarede rumforløb, hvor det på trods af husets størrelse er lykkedes at undgå gange i stueetagen og stort set også på første sal, hvor hjemmets fem soveværelser med tilhørende badeværelser er fordelt omkring et

For at modvirke de grå vinterhimler valgte arkitekt og bygherre at kombinere to lyse nuancer Kolumba, en hvidchangerende og en lidt mørkere grå. Vestfacadens glasdøre giver adgang til den private terrasse og have.

Caroline Cust var inspireret af en række Ben Nicholson værker.

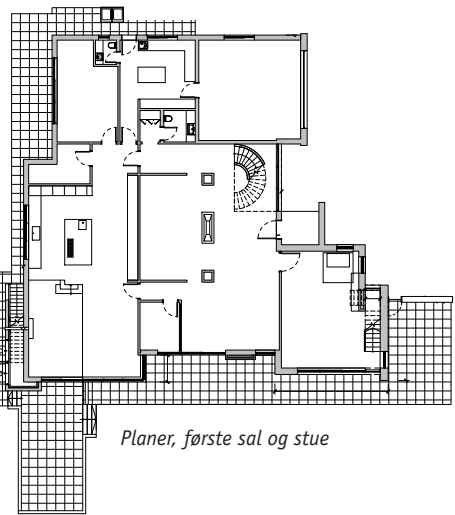
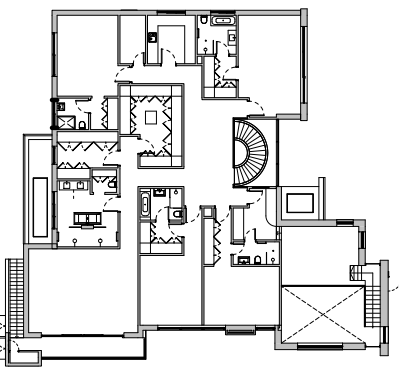
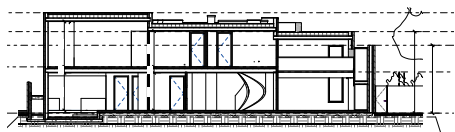

1935 (painting)
af Ben Nicholson 1894-1982
Ulster Museum, National Museums Northern Ireland
©Angela Verren Taunt 2013.
All rights reserved, DACS/billedkunst.dk

1934 (painted relief)
af Ben Nicholson 1894-1982
University of Hertfordshire.
©Angela Verren Taunt 2013.
All rights reserved, DACS/billedkunst.dk

Snit

Planer, første sal og stue

Som udgangspunkt ønskede arkitekten at kombinere de pudsede flader med natursten. En prøvemur viste dog at løsningen blev for landlig og umoderne, og valget faldt i stedet på mursten.

centralt fordelingsrum med en skulpturel spindeltrappe.

Hvor villaens planmæssige udformning er funktionelt bestemt, er det arkitektoniske udtryk resultatet af en klar, kunstnerisk idé – som vel at mærke er udført i samspil med husets plan, idet facadens varierede udtryk afspejler de forskellige bagvedliggende funktioner.

Caroline Cust nærer stor beundring for den abstrakte kunstner Ben Nicholson, (1894-1982), hvis billeder ofte indeholder kubistiske og geometriske motiver. Ideen opstod at lade Ben Nicholsons motivverden medvirke til udformningen af villaen i Walton-on-Thames: »Jeg var især inspireret af balancen og den under spillede subtilitet i Nicholsons kompositioner, og jeg valgte at arbejde med forskellige materialer i facaden for at opnå den samme

virkning – blot udført tredimensionalt. Facaderne veksler mellem hvide, pudsede flader, Kolumba og glaspartier. Hver facade er søgt udformet, så den fremstår som en afbalanceret komposition, hvor de vertikale og horisontale elementer forskyder sig i plan og veksler i materiale. Nicholsons cirkulære former genfindes i den fritstående vindeltrappen, som står i kontrast til alle bygningens lineære former,« fortæller Caroline Cust.

Beslutningen om at anvende partier af hvide, pudsede flader blev truffet hurtigt. Valget af det kontrasterende facademateriale var i følge Caroline Cust vanskeligere: »Vi begyndte med at undersøge en række forskellige natursten, men ingen af dem overbeviste os. Prøvemuren vi fik opført i sten, virkede banal og for landlig – og ganske enkelt umoderne.«

Faktisk gik der så lang tid med at finde det rigtige materiale, at Caroline Cust begyndte at blive bekymret: »Vi var langt fremme i processen, før jeg ved et tilfælde faldt over en brochure fra Petersen Tegl. Da jeg så billederne af Kolumba var jeg til gengæld øjeblikkeligt overbevist, her var den! Den næste beslutning var dog at vælge mellem de 28 forskellige typer af Kolumba. Jeg fik tilsendt så mange forskellige prøver, at teglværket til sidst mente, at jeg havde rigeligt til at opføre hele huset i prøvesten.«

»Vinterhimlen i UK er ofte temmelig deprimerende, så mit udgangspunkt var, at murstenen skulle have en lysende, klar kvalitet. Efter mange overvejelser besluttede vi os for at kombinere Kolumba i to lyse nuancer, henholdsvis en meget lysegrå, der changerer med

hvidt, og en lidt mørkere grå. Blandingen af Kolumba og de pudsede flader klæder hinanden på smukkeste vis, og sammen udgør de to materialer præcis den komposition, vi ønskede.«

Af Ida Præstegaard, arkitekt

Villa i Walton-on-Thames

Bygherre: Privat

Arkitekt: Caroline Cust

Landskabsarkitekt: Luciano Giubbilei Design

Sten: Blanding af K91 og K92

Fotos: Philip Vile

Der er ankomst til villaen fra husets sydfacade. Gæster modtages i indgangspartiet i facadens centrale, hvidpudsede parti, der leder ind til hallen med vindeltrappe. Til hverdag kører familien i garagen og går herfra ind i huset.

Det pavillonprægede fritidshjem åbner sig smukt mod haven via loggiaen, der er båret af kraftige søjler. Husets materialer skabt af ler medvirker til bygningens rustikke, varme fremtoning.

KLINKER OG LER SKABER UDTRYKSFULD FACADE

EN SKOLEBYGNING I ALLENMOES I SCHWEIZ ER OMBYGGET TIL FRITIDSHJEM. PROJEKTET ER KARAKTERISERET VED SIT SIKRE ARKITEKTONISKE GREB OG ANVENDELSEN AF NATURLIGE MATERIALER.

Boltshauser Architekten har stået for omdannelse og udvidelse af en skolepavillon fra 1958 til et fritidshjem for børn i alderen 4-13 år. Kælderen samt enkelte betonvægge fra den oprindelige pavillon kunne genbruges og integreres i nybygningen. Det førte til en struktur, som langt hen ad vejen er identisk med den oprindelige, modernistiske bygnings, men udnyttet på en ganske anden, indlevet måde.

På samme areal, hvor der før var seks, er der nu fem sydvendte grupperum med en fordelingskorridor på bagsiden. Taget er fladt og som en rygrad i hele bygningens længde monteret med ovenlyskasse. Bygningen er mod nordvest udvidet med en kældertrappe, toiletter og et køkken med samme størrelse og vinduessætning som grupperummene. Ét stort vindue i lederkontoret i vestgavlen danner et direkte ekko af hoveddøren, der som den eneste åbning byder sig til i den modstående, østvendte gavl.

Bemærkelsesværdig er dog frem for alt loggiaen, der som et nyt element mod syd forbinder bygningen og parken med hinanden. Inde fra betragtet virker loggiaen skjærmende – udefra signalerer den gennemtrængelighed og åbenhed. Ingen tvivl om at dette er et rigt univers at lege i.

Heller ikke bagsidens facade giver helt afkald på rumlig dybde, selvom den – beliggende mod offentlig sti – fremstår meget mere kompakt og afskærmende. På siden af to store vinduer er der smalle, men dybe nicher, der gør det muligt at åbne de udadgående ventilationsluger, der er integreret i de dybe karme.

Når man ankommer gennem parkstrøget til pavillonens træder bygningens rustrede klinkerbeklædning i karakter med en ganske anden rustik og varm fremtoning end de omkringliggende,

lystpudsede facader, som er så typiske for schweizisk forstadsbyggeri.

Boltshauser var fortalere for en muret facade i hårdtbrændte Kolumbasten lig den, han i 2010 anvendte som skalmuring af en baggårdsbygning ved hans tegnestue i Zürich. Men myndighederne insisterede på, at mængden af energi til produktionen af pavillonens materialer skulle reduceres til et minimum, og det udelukkede murstensens tykkelse på 110 mm. Boltshauser bad derfor Petersen Tegl om at udvikle en facadeklinke på kun 2 cm i tykkelsen, 11 cm høj og 53 cm lang. Klinken er klæbet direkte på den bagvedliggende 250 mm isolering og udfuget i en cementmørtel, der er trykket et par mm. For at være sikker på facadens holdbarhed fik tegnestuen opført en mock-up i 1:1, som med overbevisende resultat klarede alskens vejr og vind.

Dilatationsfugerne er skånsomt placeret i alle ud- og indadgående hjørner og altså bevidst undgået midt på den lange, nordvendte facade eller over vindueshjørner. Kolumbaklinkerne er håndlavede og ikke helt plane, hvilket giver facaden en meget imødekommende karakter, og den undslipper den kliniske badeværelseskarakter, der nemt kan opstå på flise- eller skærmteglsbeklædte facader. Teglklinkernes horisontale format betoner bygningens kroppeens hvilende gestalt, men de lodrette fuger fordriver alligevel enhver association til en massiv mur.

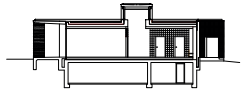
Selv samme teglklinker er indlagt på fladen i loggiaens lersøjler som beskyttelse mod udvaskning og taler som tektonisk ornament om den lagvis, stampede lerjord. Afstanden mellem de 12 vandrette skyggegivende drypnæser tager til opefter. Denne aftagen er ikke konstruktivt begrundet, men opstår ud fra et ønske om at udtrykke det største tryk i lersøjleens nederste del og en lethed opefter.

Fritidshjemets facade mod den offentlige sti fremstår kompakt og afskærmende, men i kraft af klinkerbeklædningens naturlige struktur og farve virker facaden ikke afvisende.

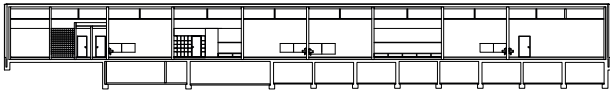

Boltshauser bad Petersen Tegl om at udvikle en 2 cm tyk klinke til husets facader. Klinken er klæbet direkte på den bagvedliggende isolering og udfuget i cementmørtel.

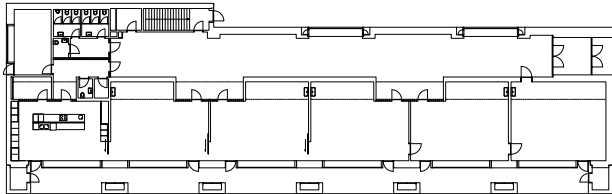
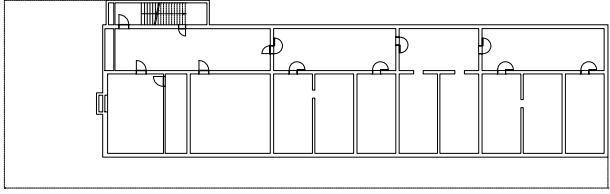

Kolumba danner belægning i korte, bugtede stiforløb gennem haven.

Tværsnit og Længdesnit

Planer, stue og første sal

I hallen modtages man af en keramisk væg med tegninger skabt af keramikeren Marta Rauch på basis af en workshop med børnene.

Byggeriets muremester bød ind med den originale og smukke udluftningsrist: Fint stablede Kolumbaklinker med afstandsstykker i kopskårede klinker.

Loggiaens søjler er stampet op i ler og står ubehandlede, men med Kolumbaklinker indlagt på fladen som beskyttelse mod erosion. Afstanden mellem klinkerne aftager opefter for at vise, at det største tryk findes i lersøjleens nederste del.

Lige så massive og solide som søjlerne fremstår, lige så tvetydig er ved en nærmere betragtning deres bæreevne. Loggiaens elegante betontag synes skubbet ind imellem søjlerne – skønt reelt lejret oven på dem. Forholdet mellem horisontalt og vertikalt, mellem tyngde og lethed, åbenhed og lukkethed i denne facade fremstår dog så harmonisk og rigt, at spørgsmålene om den konstruktive virkelighed fortoner sig.

Ligesom facaden er også husets indre præget af jordmaterialer. Gulvene er udført i en blanding af ler og kasein, der er et mælkeprotein, som blandt andet findes i kærnemælk. Kasein har tidligere været anvendt som bindemiddel i limfarve og udmærker sig ved at lave en stærk overflade, som ikke smitter af. Gulvene er overfladebehandlet med voks. Væggene er pudset med hvid lerpuds. Deres dybe, levende overflader står i kontrast til det hvide akustik-gipsloft, som vanen tro er svært at begejstres over.

Fritidshjemmet i Allenmoos er en generøs bygning, både hvad angår dens ramme om børnenes aktiviteter og dens imødekommende udstråling mod omgivelserne.

*Af Nini Leimand, Arkitekt MAA, Erhvervs Phd, Adjunkt
Det kongelige kunstakademis skoler for arkitektur,
Design og konservering, arkitektskolen.*

Fritidshjem i Allenmoos II, Schweiz

Bygherre: Stadt Zürich

Arkitekt: Boltshauser Architekten AG

Ingeniør: BMK Ingenieure AG

Landskabsarkitekt: Schmid Landschaftsarchitekten GmbH

Vægkunst: Marta Rauch-Debevec, Østrig

Sten: K43, klinkeformat 2 cm x 11 cm x 53 cm

Fotos: Paul Kozlowski

I GIVER ARKITEKTUREN FORM
– VI LEVERER STENENE, DER GØR FORMEN MULIG.

To kontorhuse fra 80'erne fremstår nu transformeret til en helhed med facader af kulbrændte mursten i hvide, lysegrå og mørkegrå nuancer. Arkitekterne arbejdede intensivt med murværkets proportionering for at opnå den helt rigtige rytme i facaden.

MURVÆRK MED MUSISKE KVALITETER

I FØLGE ARKITEKT MIKE STIFF HAR PENTONVILLE ROAD 10-4 NU EN FACADE, DER SYNGER. DE NYRENOVEREDE BYGNINGER MED NYE FACADER AF TEGL VÆKKER DA OGSÅ BERETTIGET OPSIGT I ISLINGTON.

Ejendomsselskabet Derwent London er kendt for en eminent sans for at gennemskue mulighederne i bygninger, som andre har svært ved at se potentialet i. Købet af to kedelige, nabobliggende kontorbygninger fra 80'erne i bydelen Islington var derfor karakteristisk for virksomheden, der siden 1984 har udviklet ejendomme overvejende til kontorudlejning i hele London. Tegnestuen Stiff + Trevillion, som gennem 15 år har været blandt Derwents faste samarbejdspartnere, fik opgaven at transformere de to bygninger, der ligger på den travle Pentonville Road, til en attraktiv enhed. Det er lykkedes til fulde, og samtlige kvadratmeter var da også næsten alle udlejet, inden ombygningen stod færdig i december 2012.

Der var intet bevaringsværdigt ved de to bygninger, så første skridt var at fjerne alle

bygningdele, så udelukkende betonkonstruktionerne stod tilbage. De to huse var tidligere adskilt af den smalle Angel Mew. Der er fortsat passage ad den smalle gyde, men som del af ombygningen er der nu etableret dæk i mellemrummet mellem husene på de fire øverste etager. Et nyt glasparti markerer den tidligere spalte mellem bygningerne, som i øvrigt har fået samme facadebeklædning, hvorfor husene nu optræder som en helhed i gadebilledet.

Allerede på lang afstand lægger man mærke til de to bygninger, der fremstår imødekomende og præcise med proportioner og en skala, der indpasser sig de omgivende huse. Adgang til lejemålene, der sker på hver sin side af Angel Mew, er diskret markeret med udkragede baldakiner. Inden for modtages man i dobbelthøje og veldisponerede recep-

tioner, der på én gang er elegante og intime og umiskendeligt nordisk indrettet i mur, træ, stål og læder.

Islington er karakteristisk ved sine mange bygninger i georgiansk arkitektur – overvejende i mur. »Da vi begyndte at udforme ejendommens facader var det derfor oplagt at tænke i mursten. Facaderne skulle ingenlunde imitere udtrykket i georgiansk arkitektur, men omsætte det til et moderne formsprog. Vi arbejdede derfor intensivt med proportionering af muren – masse kontra åbning – for at opnå den helt rigtige rytme i facaden. Ligeledes ligger der mange studier forud for dimensionering og udformning af vinduernes lodposter i aluminium,« fortæller arkitekt Mike Stiff.

»Mursten er et meget britisk produkt, så det er ikke almindeligt at importere mursten

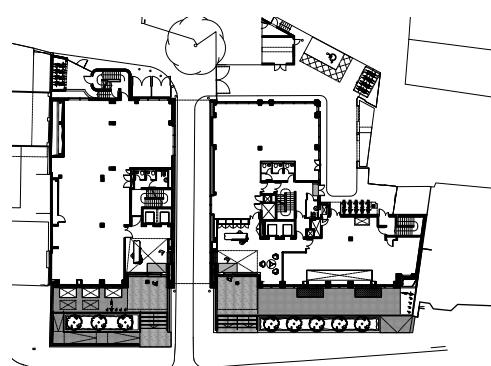
til UK. Vi søgte imidlertid efter noget helt unikt til vores facadebeklædning. Petersen Tegl kendte vi fra Peter Zumthors museum i Køln. Desuden havde vi selv tidligere anvendt Petersens mursten i en tilbygning til et byhus i London, hvor stenene bibragte det beskedne projekt et bemærkelsesværdigt, sofistikeret lag. Sammen med Simon Silver, (partner og head of regeneration i Derwent London) besøgte vi teglværket i Broager og havde inden ankomst klare ideer om, hvilke sten vi ville anvende i Pentonville Road. Beslutningerne blev dog ændret totalt, da vi oplevede stedets mange muligheder,« forklarer Mike Stiff.

Valget faldt på en blanding af tre kulbrændte sten – en hvidlig, en lysegrå og en sort-grå. »Vi ønskede en murflade med ret tydelige kontraster og et præg af relief, og det opnåede

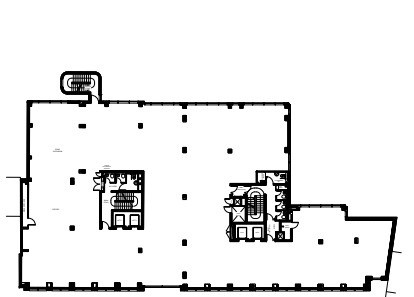
De dobbelthøje receptioner i de to lejemål er nordiske i deres indretning og udført med vægge i mur og inventar i træ, stål og læder. Lampene over skranken er tegnet af Alvar Aalto

Stueplan

Etageplan

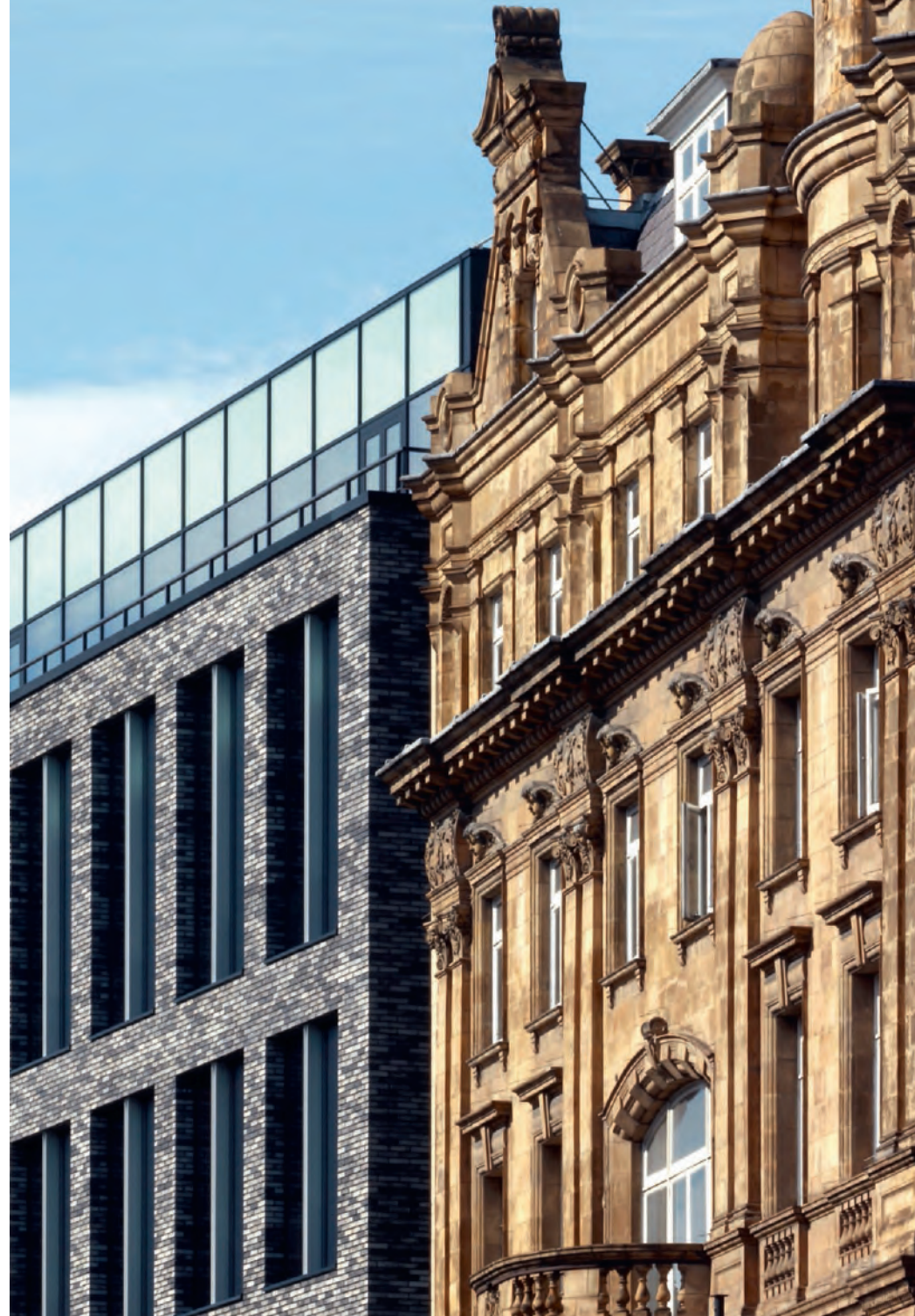

Simon Silver fra Derwent London og Mike Stiff fra arkitektvirksomheden Stiff+Trevillion har arbejdet tæt sammen i 15 år, og relationen har resulteret i en række attraktive udlejningsejendomme i London.

»Den merpris, vi betaler for Petersen mursten, er procentuelt meget lille sammenholdt med projektets samlede udgifter. Der findes billigere mursten på markedet, men med mursten af Petersens kaliber investerer du i en meget væsentlig del af helheden, nemlig bygningens kunstneriske udsagn. Dét vil Derwent London gerne betale 1 mio. kroner for, når projektets samlede pris er cirka 100 mio. kroner.«

Arkitekt Mike Stiff

Stiff+Trevillion søgte ikke at imitere georgiansk arkitektur – der er karakteristisk for Islington – men omsætte den til et moderne formsprog.

vi med netop dét miks af sten. Facaden er levende og har en kolossal friskhed – den synger! Petersens mursten ser håndlavede ud, hvilket også medvirker til det levende udtryk. Derudover valgte vi stenen i dansk normalformat, som er en anelse slankere end det britiske format. Dén lille subtile forskel betyder også meget for facadens proportioner.»

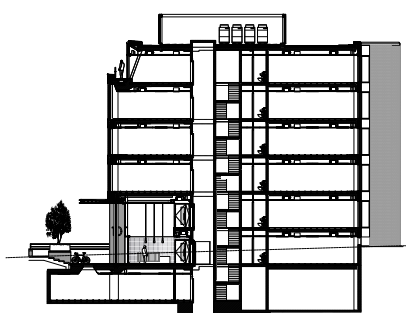
Arkitekternes omhu indbefattede naturligvis alle facadens elementer: »Vi ville under ingen omstændigheder ødelægge facaden med dilatationsfuger, så der er brugt kalkmørtel til alle fuger. Kalkmørtel er blødere – det ses ret tydeligt – og det har også betydning for facadeudtrykket. Entreprenøren var til at begynde med ikke begejstret for ideen med en anden type mørtel, men blev det, da først murerne var blevet fortrolige med den lidt anderledes

teknik. Kalkmørtel er da også blevet anvendt i århundreder uden problemer.«

»Omkostningerne til så omfattende en renovering overvejer vi naturligvis nøje. Den merpris, vi betaler for Petersen mursten, er imidlertid procentuelt meget lille sammenholdt med projektets samlede udgifter. Der findes billigere mursten på markedet, men med mursten af Petersens kaliber investerer du i en meget væsentlig del af helheden, nemlig bygningens kunstneriske udsagn. Dét vil Derwent gerne betale 100.000 pund sterling for, når projektets samlede pris er cirka 10 mio. pund sterling. Synspunktet kan formuleres helt enkelt. Hvis du ønsker dig en Bentley skal du ikke købe en Ford Fiesta...«

Af Ida Præstegaard, arkitekt

Snit

Pentonville Road 10-4, Islington, London

Bygherre: Derwent London

Arkitekt: Stiff+Trevillion

Entreprenør: John Sisk

Sten: Blanding af D91, D96 og D99

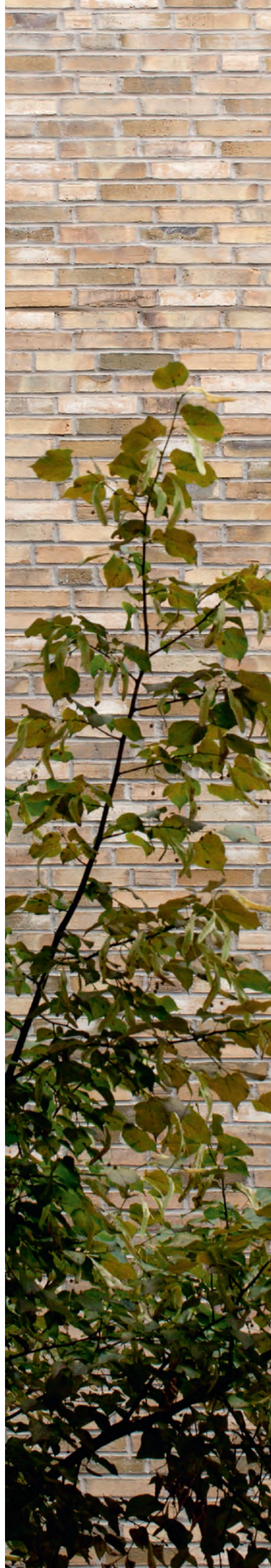
Fotos: Kilian O'Sullivan

Der er adgang til de to kontorlejemål fra receptioner placeret på hver side af en smal gyde mellem bygningerne. Receptionerne er markeret i facaden med mindre, udkragede baldakiner.

Marie Josée Seipelt og Paul Dluzniewski fra Seipelt Dluzniewski Architekten i Berlin ønskede en muret facade med farver, der genfindes i bladløvet i de store lindetræer foran skolen i Scharnweberstrasse.

MURVÆRK OG LINDETRÆER I SAMSPIL

EFTER NOGLE INTENSE DAGE HOS PETERSEN TEGL HAVDE SEIPELT DLUZNIEWSKI ARCHITEKTEN SAMMENSAT DEN BLANDING AF STEN, SOM VAR RIGTIG TIL DERES BYGGEOPGAVE

Renovering af Scharnweberstrasse Grundschule, Berlin
 Bygherre: Bezirksamt Friedrichshain-Kreuzberg von Berlin
 Arkitekt: Architekturbüro SDARC Seipelt Dluzniewski Architekten
 Sten i stueetage: D47
 Sten i øvrige facade: Blanding af D32, D42 og D71
 Fotos: Anders Sune Berg

En central del af opgaven med at renovere Scharnweberstrasse Grundschule var at gøre bygningen imødekommende, farverig og åben. Men det var også et krav, at den arkitektoniske opdatering skulle gå hånd i hånd med forbedrede brugsmæssige kvaliteter, og at bygningens energiforbrug blev væsentligt nedsat. Et enkelt, men radikalt tiltag – nemlig at opføre en ny skalmur uden på den gamle facade – viste sig at løse de fleste af udfordringerne.

Skolen, der ligger i berlinerbydelen Friedrichshain, fremstår stort set uændret siden opførelsen i 1907. Bygningen er på fem etager og udgør i grundplan et L med hovedbygningen placeret langs Scharnweberstrasse og en sidebygning – der danner afgrænsning af skolegården – på den anden side af hovedbygningen.

»Som del af ombygningen har vi gjort interiøret lysere og mere transparent – blandt andet ved at anvende glaspartier i vægge og døre, hvor det er muligt. Indretningen er gjort tidssvarende og mere fleksibel, for eksempel er klasselokalerne nu suppleret med store grupperum, som kan anvendes til opdelt undervisning eller gruppearbejder,« fortæller arkitekt Marie Josée Seipelt.

De nye 6,5 cm tykke skalmure er opført uden på hovedbygningens facade mod gaden og på sidebygningens facade mod gården. Hulrummet mellem murene har givet plads til 80 mm isolering. Bygningens øvrige facader er termoisoleret og dernæst pudset i pastelfarver – som genfindes i det nye murværk.

Det blev tidligt besluttet, at de nye mure skulle bidrage til det ønskede levende og farverige udtryk: »Vi valgte at koncentrere os om sortimentet hos Petersen Tegl på grund af stenedens mangfoldige og fine farvespil. Vores idé var at facaden skulle indgå i et lysspil med lindetræerne, der vokser foran bygningen – et samspil som vel at mærke skal fungere på alle årstider. Vi tilbragte lang tid på teglværket, hvor vi arbejdede med at sammensætte de helt rigtige farver. Til stueetagen – husets sokkel – valgte vi D47, der veksler i aubergine og grønlig farver. Den øvrige facade skulle fremstå i mere sarte farvetoner, og efter mange timers eksperimentering valgte vi en blanding af D32, D42 og D71. De færdige facader veksler mellem grønlig, gullige og hvidlige nuancer og indgår netop i det samspil med træerne, vi havde ønsket os.«

af Ida Præstegaard, arkitekt

D32

D42

D71

Som led i renoveringen er der opført nye skalmure mod Scharnweberstrasse.

Facaden mod skolegården er beklædt med samme murværk som facaden mod gaden. Skolens øvrige facader blev pudset i nuancer, der genfindes i murværkets farver.

Bygningens sokkel er beklædt med den kulbrændte D47, der har et rigt farvespil med nuancer i brun, sort, rød, grøn og gul.

Det kompakte menighedshus følger grundens hældning og er i to etager i den offentlige afdeling mod vejen og kirken. Med sin let knækkede tagform videreføres – i en dæmpet udgave – takten fra kirkens tag.

SAMSPIL OG MODSPIL

ET SCHWEIZISK MENIGHEDSHUS, OPFØRT I MUR – HVILKET ER USÆDVANLIGT PÅ DE KANTER – KOMMUNIKERER PÅ ÉN GANG YDMYGT OG SELVBEVIDST MED DEN NABOLIGGENDE KIRKE.

Ladner Meier Arkitekten vandt i 2011 konkurrencen om at tegne et nyt menighedshus til den romersk-katolske kirke i Zürich-forstaden Dielsdorf. Arkitekterne prækvalificerede sig blandt andet på baggrund af et menighedshus fra 2004 i Gossau, som de også var ansvarlige for.

I juryen i Dielsdorf sad blandt andre Justus Dahinden, arkitekten bag byens ekspressive kirke, der blev indviet i 1962. Kirken giver mindelser om en foldet origami fugl med sit dramatisk zig-zag'ende tag. Gulve og brystningens lave vægge står i rå in situ støbt beton. Loftet, som følger det ekspressive tag, er beklædt med ubehandlede brædder.

Ladner Meier – der har tegnestue i både Zürich og København – ønskede at skabe en tilsvarende robust og taktile materialekarakter i det nye menighedshus, dog helt uden forsøg på at udkonkurrere den himmelstormende kirke, som er skudt ind i det skrånende terræn. Det kompakte menighedshus på 720 m² følger grundens hældning med sine to etager i den offentlige del mod vejen og kirken og sin ene etage i den lejlighed på 125 m², der gnaver sig ind i det sydvestlige hjørne af bygningen ind mod bakken. Med sin let knækkede tagform viderefører den pulslaget fra

Den ekspressive, naboliggende kirke, tegnet af Justus Dahinden, fremstår i hvidmalet beton. Det store tag bæres af en trækonstruktion og er belagt med eternitspån.

kirkens tag i en yderst dæmpet udgave for at danne en uformel overgang til det tilgrænsende boligområde. Trods sin lave hældning er tagets kobberbeklædte flader synlige, når man kommer gående ned ad bakken fra vest. En kraftig standard-kobbetage kroner bygningen hele vejen rundt i tråd med kirkens udtrykfulde tagfod – også på de stræk, hvor et banalt inddækningsprofil ville have været tilstrækkelig beskyttelse.

Som modsvar til kirkens bræddeforskallede beton vokser menighedshuset op af jorden i varmt-grå, kulbrændte mursten muret op i vildtforbandt med kvartstens forskydninger og markante 24 mm tykke lejefuger i en hydraulisk kalkmørtel i samme tone som murstenen. Det krævede en hel del overtalelse at overbevise bygherren om, at mursten skulle være det identitetsskabende materiale. På disse kanter er der tradition for puds eller beton som facademateriale. De begrænsede mængder mursten, der produceres i Schweiz, er røde eller gule maskinsten. Til gengæld var det ikke til diskussion, da først murstenen var valgt, at den skulle mures op i hydraulisk kalkmørtel frem for cementmørtel – det er gængs praksis.

Man ankommer til husets nordøstlige hjørne. Hovedindgangen er markeret med en elegant, udkraget baldakin.

Menighedshus Pfarrzentrum St. Paulus

Bygherre: Menighedsrådet Dielsdorf

Arkitekt: Ladner Meier Architekten Zürich-København

Ingeniør: Aerni Bauingenieure Zürich

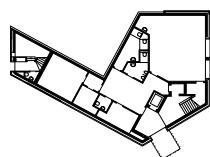
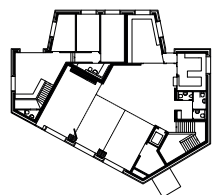
Entreprenør: Jäggi Hafter Baumeister Zürich

Sten: D91

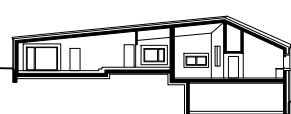
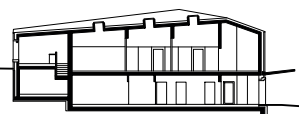
Fotos: Paul Kozlowski

Øvre plan

Nedre plan

⊗

Snit

Der er anvendt de samme mursten i interiøret som i det udvendige murværk, blandt andet i det store fordelingsrum på første sal.

Fra hall føres man ovenpå til centralrummet via en smuk, muret trappe afsluttet med et rulleskifte.

Men ankommer til bygningens offentlige del fra det nordøstlige hjørne og modtages af en elegant, udkraget betonbaldakin over hoveddøren, som er kantet med en dobbelt rulleskifte. Entreen fremstår i samme mursten som eksteriøret som en pendant til kirkens grotteagtige, sprutpudsede vindfang. En muret trappe leder op til et centralrum – med ovenlys – beklædt med samme mursten. Hvor mursten beklæder en bærende betonvæg eller skivebjælke, er de halveret på langs for at reducere skillevæggens tykkelse. Det murede centralrum giver adgang til lyse, kalkcementpudsede opholdsrum samt køkken og toiletter. Som kontrast til de robuste teglvægge er opholdsrummene forsynet med foldevægge, der kan skydes helt til side for således at danne ét stort samlingsrum.

Det in situ støbte betonloft er rundt langs alle vægge eksponeret i en bredde på 25 cm men ellers af akustiske årsager beklædt med hvidmalet træbeton. Også en god, usentimental løsning!

Vinduer og døre – med undtagelse af det kobberbeklædte vindue i kontoret – er monteret i flugt med betonbagmurens inderside for at opnå maksimal dybde på den murede lysning. På grund af bygningens buttede planfigur samt tagets store spænd over de flydende rum er bagmuren og taget udført i hele 250 mm armeret beton. Hertil kommer for ydermurens vedkommende 200 mm isolering samt luftspalte og mursten – i alt 600 mm inkl 2½ mursten.

Vinduerne i opholdsrummene mod vejen er placeret på linje med kirkens modsvarende båndvinduer. På de øvrige mere uformelle facader er de placeret mere frit, men dog harmonisk.

Menighedshuset i Dielsdorf stod færdigt i foråret 2012 og danner nu et karakterfuldt og robust ensemble med byens kirke.

Af Nini Leimand, Arkitekt MAA, Erhvervs Phd, Adjunkt
Det kongelige kunstakademis skoler for arkitektur,
Design og konservering, arkitektskolen.

Det nye menighedshus er udført med facader i grådæmpede, kulbrændte mursten og tagbeklædning i kobber.

Villaen er udformet som sammenbyggede, murede massiver, der stedvist gennembrydes af store glaspartier og tagflader.

< Blandt de 28 varianter af Kolumba er Marc Corbiau specielt tilfreds med den grå K51, som han har anvendt i flere projekter.

SANS FOR DET SUBLIME

ARKITEKTEN MARC CORBAIU TEGNER HUSE
SOM HAUTE COUTURE, KVALITETSBETONED
BYGVÆRKER SKRÆDDERSYET TIL BYGHERREN.
SENEST HAR HAN LADET DET KOMME TIL UDTRYK
I EN VILLA I SCHILDE VED ANTWERPEN.

Farven i den håndlavede sten afspejler den omgivende natur og dens længde fremhæver arkitektens vandrette linjer.

Glaspartierne fra gulv til loft kan skydes til side, hvorved sammenhørigheden med den store have fuldendes.

Huset udtrykker på enhver måde eksklusivitet. Det er udformet som sammenbyggede, murede massiver, der stedvist gennembydes af store glaspartier og tagflader, der dynamisk skyder sig ud af bygningskroppene. Fra de overordnede linjer ned til hver enkelt detalje tegner sig ét gennemgående træk: veludført og af højeste kvalitet. Gulve i ædeltræsplanker, trappegelændere i jern, specialsnedkereret inventar, håndlavede mursten.

Fra sin base i Bruxelles udtænker og planlægger Marc Corbiau sine huse i tæt samarbejde med sine klienter. Med en håndfuld samarbejdspartnere skitserer, styrer og overvåger han byggerierne nøje, bistået af udvalgte underrådgivere.

Villaen i Schilde blev tegnet til en familie med tre børn. Hovedvægten blev lagt på det nære familieliv – huset skulle være hjem for alle. Også for gæster, der ofte bydes velkommen i køkkenet.

Marc Corbiau trækker på klassisk inspirationsgods i sit virke. Han nævner selv Caracallas Termer i Rom som en af kilderne til glæden ved murværk, som netop er det bærende element i villaen. Corbiaus bygninger er altid holdt i nedtonede, naturlige farver, og det var derfor oplagt for ham at rette blikket mod den lyse, grå Kolumba K51 som den rette sten til huset. »Petersen stenen afspejler naturen« siger Marc Corbiau.

Arkitekten nævner flere grunde til, at valget faldt på Kolumba, blandt andet at stenen er håndlavet. Men også dens

længde på 54 cm spillede en afgørende rolle, idet den er med til at fremhæve husets vandrette linjer. Elegant er murværket. Uden tendens til effektjageri løber forbandtet rundt på murfladerne som en stille strøm for stedvist at svinge ind og danne loftsflade over en terrasse. Går man tæt på, fristes man til at lade hånden afsøge murværket, de ru sten og fugerne som blev lagt i 2 cm tykkelse. For Corbiau er en fuger ikke bare en fuger; der skulle mange forsøg til, før den korrekte kalkmørtel var fundet.

Huset har en iboende ro, som om det sætter tiden i stå. I villaen i Schilde mestrer han at binde de store rum sammen i harmoniske forløb, hvor vægfladerne indgår i rolige samspil med vinduespartier, der altid spænder fra gulv til loft og er placeret med største omhu. På det håndgribelige plan danner vinduerne adskillelse mellem inde og ude, og på et højere, æstetisk plan er deres rolle at indramme og styre det dagslys, der er essentielt for oplevelsen af den kunst, som arkitekten – selv passioneret kunstsamlere – tillægger afgørende værdi at få indarbejdet i husene.

Marc Corbiau nærer stor kærlighed til naturen og insisterer på, at arkitekturen forholder sig ydmygt til den. Med sit fodaftryk på 610 m² er villaen stor, men hviler naturligt i terrænet, som var den groet ud af det; den underlægger sig landskabet snarere end at bemægtige sig det. Gennem sikker

proportionering. Gennem materialevalget, fornemmet som en samhörighed mellem omgivelserne og murstenene. Corbiaus tegnestue udtænkte og styrede planlægningen af den knap 30.000 m² store have assisteret af en landskabsarkitekt uden at slippe målsætningen af syne: At skabe mest mulig landskabelig åbenhed, uden at beboerne føler deres privatliv stillet til skue for omverdenen.

Corbiaus samarbejde med sine bygherrer har nærmest form af venskaber og strækker sig over mange år. Fra de første møder med bygherren om villaen i Schilde fandt sted, skulle der gå seks år før, huset var klar til indflytning i sommeren 2012. Men når man ser villaen og bemærker det høje kvalitetsniveau, så strejfer den tanke én, at det i en tid fokuseret på hast, måske netop er tid, der skal til for at opnå det sublime.

AF Peter Zinck, arkitekt MAA

Privat villa:

Bygherre: Privat

Arkitekt: Marc Corbiau

Rådgivende ingeniør: Erik Roels

Landskabsarkitekt: Piet Blanckaert

Hovedentreprenør: Johan D'Eer

Sten: K51

Fotos: Philippe D Photography

Trappen til første sal leder op til en smuk, indramning af udsigten til haven.

Villaens ydre horisontale linjer genfindes i loftets listebeklædning og det lange spisebord i køkkenet.

Murstenene i grønlandsk ler blev kulbrændt i Broager på samme måde som de øvrige mursten produceret af Petersen.

Det fuldmurede dommertårn og klubhus på i alt 160 m² er smukt placeret i Sisimiut med udsigt til by og bjerge.

RABARBERFARVEDE MURSTEN HØJT MOD NORD

I SISIMIUT FINDER MAN VERDENS FØRSTE OG HIDTIL ENESTE BYGNING OPFØRT AF MURSTEN LAVET AF GRØNLANDSK LER – FORARBEJDET OG BRÆNDT I BROAGER.

Mursten laves som bekendt af ler – og ler findes alle vegne. Også i Grønland.

Alligevel er der først for nylig blevet brændt mursten af det grønlandske ler. Tidligere mente man, at det ikke kunne bruges, fordi det geologisk set har en speciel sammensætning.

Samtlige bygningsmaterialer, der anvendes i Grønland, importeres – inkl. træ, da der ikke findes skov på verdens største ø. Importerede mursten har været brugt i mindre stil, men er aldrig rigtigt slået an. De få murere, der er i landet, har arbejdet med indendørs fliser og klinker. Importerede, forstås.

I de senere år har der været en stigende interesse for at anvende lokale materialer – som ikke er tørre og drivtømmer, der var almindelige materialer for mange generationer siden.

NYT SYN PÅ GRØNLANDS LER

Ved lufthavnen Kangerlussuaq (Søndre Strømfjord) i Vestgrønland ligger en stor lerslette, som jeg sammen med andre forskere og

studerende ved Danmarks Tekniske Universitet i 2001 begyndte at undersøge med henblik på teglproduktion. Størrelsen og tykkelsen af lerforekomsten er der ikke noget i vejen med. Undersøgelserne viste, at der ligger ler nok til Danmarks samlede teglbrænding i de kommende 16 år.

Forsøgsbrænding i DTU's laboratorier – og siden i rigtige teglværksovne – resulterede i fine, røde mursten. Og da den lokale skisportsklub i Sisimiut netop manglede et klubhus til afløsning af et gammelt træhus, udviklede der sig nærmest en folkebevægelse for at få lavet mursten til det nye hus. Tegnestuen Sanati AS tegnede et hus på 160 m² med dommertårn. Klubbens formand, Poul Erik Christensen, der tilfældigvis er muremester, garanterede, at huset kunne blive muret under hans ledelse med mange frivillige som hjælpere. Resten af byggeplanerne kom på plads, og de nødvendige sponsorer blev fundet. Herunder én der ville klare søtransporten af leret fra Kangerlussuaq til Ålborg og siden af de færdige sten retur til Sisimiut.

DET PRAKTISKE – GRAVNING OG BRÆNDING

I 2006 gravede vi 80 tons ler ud af lersletten ved Kangerlussuaq og rejsen mod Danmark i big bags og containere tog sin begyndelse.

Efter mange forsøg på at finde et teglværk, der ville brænde stenene, kom Petersen Tegl på banen med den sædvanlige begejstring for noget nyt, som jeg kender Christian A. Petersen for. Leret er meget anderledes end dansk ler. På grund af det tørre klima i Grønland fordamper vandet i leret voldsomt, og saltkoncentrationen stiger til meget høje værdier. Og salt i teglværksovne er ikke populært hos de fleste teglværker.

Men Christian og kollegerne gik på med krum hals. »Spændende, udfordrende – lige noget for os!« var udmeldingen fra teglværksejeren.

Og resultatet var flot: Rødlige, rabarberfarvede mursten blev med lastbil sendt fra Broager tilbage til Ålborg og videre med skib til Sisimiut, hvor muremesteren med hjælpere tog fat.

Verdens hårdeste langrendsskiløb, The Arctic Circle Race, starter og slutter ved dommertårnet.

Under det ottekantede dommertårn er der indrettet et klublokale på cirka 150 m². Lokalet og terrassen anvendes året igennem til forskellige sociale sammenkomster i Sisimiut.

Det barske, grønlandske klima er ikke et problem for murede huse – murværket i Sisimiuts dommertårn står lige så flot i dag, som ved indvielsen i 2008.

Det var et ønske at anvende belægningsklinker af samme grønlandske ler i projektet. Lokale folk i Sisimiut fremstillede klinkerne instrueret af en udsendt medarbejder fra Petersen Tegl. Den lille ovn, der var til rådighed, havde dog en begrænset kapacitet, og der blev udelukkende fremstillet klinker til dommertårnet og ikke det øvrige hus.

HOLDER HUSET TIL DET GRØNLANDSKE KLIMA?

Vi har haft en flok af forskere og studerende til at følge med i alle byggeprojektets i faser. De har målt og vurderet, og de studerende har lært meget om tegl og ler.

Også professionelle byggefolk har vurderet det færdige hus. Dommen er positiv – huset klarer sig flot! Det holder til det barske miljø og er en pryd for byen. Det årlige skiløb Arctic Circle Race – hvor deltagerne i løbet af tre dage tilbagelægger 160 km – har start og mål ved huset, som dermed udgør et internationalt udstillingsvindue for et helt nyt og unikt teglma-

teriale: rabarberfarvede mursten lavet af ler fra Grønland.

TEGLPRODUKTION I GRØNLAND FREMØVER?

Når det nu gik så godt med de færdige sten fra Petersen Tegl lavet af det grønlandske ler, er det nærliggende at spørge, om der nu er en filial af det sønderjyske teglværk på vej til Grønland?

Christian A. Petersen vil gerne give råd og hjælpe et initiativ på vej. Men det må være op til andre – helst folk fra Grønland – at overtage den gode idé.

Muligheden er der. Der er masser af ler ved Kangerlussuaq, men også ved andre flodmundinger i Grønland – det har vi undersøgt. Så næste trin er en teglværksovn og et marked at sælge til.

Stenene er så flotte, at Christian en dag, da vi beundrede resultatet sammen, sagde: »Arne, sig ikke til arkitekterne, at vi har haft held til at lave mursten med denne flotte farve. Så får

vi nemlig ikke fred, før vi laver en hel masse flere.«

Så indtil grønlænderne har bygget et teglværk i Kangerlussuaq og er klar til at levere rabarberfarvede mursten, må vi holde tæt med de muligheder, der gemmer sig i den store lerslette på stedet.

Det har jeg lovet Christian A. Petersen...

Der er rigelig plads både til, at Danmarksmaskinen fremover lander og letter og til lergravning.

Jeg håber på et teglværk.

Af Arne Villumsen, professor emeritus, DTU

Klubhus og dommertårn til skiklubben i Sisimiut

Bygherre: Skiklubben i Sisimiut

Arkitekt: Sanati AS ved Kaleraq Bech

Udførelse: Muremester Poul Erik Christensen

Sten: Mursten af lokal grønlandsk ler, produceret af Petersen Tegl

Fotos: Carsten Lind

Deltagere i Arctic Circle Race, der foregår 65 km nord for Polarcirklen, tilbagelægger i løbet af tre dage 160 km i et særdeles vanskeligt terræn.

Det var afgørende for DENOLDERVLEUGELS Architects & Associates, at tunnelen blev beklædt med arkitektonisk smukke materialer, der kræver et minimum af vedligeholdelse.

Tunnelens vægge er beklædt med henholdsvis horisontalt og vertikalt placerede Kolumba kombineret med den lokale arduinsten.

KOLUMBA I FORBIFARTEN

EN NY TUNNEL I HILVERSUM MIDT I HOLLAND ER BEKLÆDT MED EN KOMBINATION AF NATURSTEN OG KOLUMBA.

For at værne om de smukke naturarealer omkring Hilversum er der aldrig blevet etableret en ringvej uden om byen. I stedet blev trafikken tidligere ført igennem bykernen. Siden november sidste år har en ny tunnel imidlertid sørget for hurtig og nænsom adgang til Hilversums centrum.

Amaliatunnelen, der er navngivet efter den hollandske prinsesse Amalia, har en samlet længde på 372 meter. Den overdækkede del af tunnelen er 64 meter lang og 4,5 meter høj.

For tunnelens arkitekter, DENOLDERVLEUGELS Architects & Associates, var det afgørende, at der blev anvendt materialer, der kræver et minimum af vedligeholdelse, og tunnelen skulle ligeledes markere sig arkitektonisk og æstetisk. Resultatet blev at beklæde væggene med en kombination af den belgiske natursten, arduin, og den håndlavede, hårdtbrændte Kolumba.

Den øvre del af tunnelens vægge er beklædt med en kombination af horisontalt placerede Kolumba – der understreger viaduktens vandrette forløb og trafikens fart – og vertikalt placerede Kolumba, der sammen med arduinstenene skaber et teksturmæssigt ornament på væggene. Belysningsarmaturerne er placeret i arduinstenene, i plan med overfladen, hvorved man undgår mærker af forurening rundt om armaturerne.

Med hensyn til murværkets udseende ønskede arkitekterne en sten med en naturlig struktur og i farver, der kunne indgå i samspil med arduinstenene og balustradernes galvaniserede stål. Det var også et krav, at stenene skulle bevare deres kvalitet og om muligt blive endnu smukkere med tiden. Derudover skulle murværket i udseende og farveskala kunne »samarbejde« med forureningen i den stærkt trafikerede tunnel. Valget faldt på en beige-grå Kolumba, der rummer en fin kombination af dæmpede naturfarver, der gør den mindre følsom over for synlig forurening.

Tunnelvæggene er i øvrigt behandlet med en anti-graffiti-belægning, der hverken er synlig eller har nogen æstetisk påvirkning på murværket eller de fossile sten.

Amaliatunnel, Hilversum, Holland

Bygherre: Hilversum Kommune

Arkitekt: DENOLDERVLEUGELS Architects & Associates, Eindhoven

Design og konstruktion: Witteven+Bos, Amsterdam

Entreprenør: Ballast Nedam

Sten: K91

Fotos: Luuk Kramer

PETERSEN TEGL I NYT SVENSK SAMARBEJDE

Fra 1. januar i år er Petersen Tegl blevet medejer af virksomheden Tegelmäster AB, som i forvejen var ejet af Egersund Tegl og Bara Mineraler. Dermed varetager Tegelmäster i samarbejde med Petersen Tegl rådgivning og salg af teglværkets mursten og belægningsklinker i Sverige. Tegelmäster AB, der ledes af direktør Martin Persson, blev grundlagt i 1999 og har hovedkontor i Bara i Skåne. Virksomhedens to øvrige kontorer samt showrooms ligger henholdsvis i Mölndal ved Göteborg og i Stockholm. www.tegelmäster.se

PETERSEN

UDGIVER

PETERSEN TEGL A/S
NYBØLNORVEJ 14
DK-6310 BROAGER
T: +45 7444 1236
E: INFO@PETERSEN-TEGL.DK
WWW.PETERSEN-TEGL.DK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
ANNETTE PETERSEN
ARKITEKT MAA
E: ANNETTE@ZINCK.INFO

REDAKTØR
IDA PRÆSTEGAARD
ARKITEKT
E: IPR@PETERSEN-TEGL.DK

LAYOUT
ZANGENBERG DESIGN

TRYK
ZEUNER GRAFISK

OPLAG
97.000

REPRO
EHRHORN OG HUMMERSTON

HVOR INDET ANDET ER ANFØRT
ER ARTIKLER OG TEKSTER SKREVET
AF IDA PRÆSTEGAARD ARKITEKT/
REDAKTØR

KONSULENTER PETERSEN TEGL

DANMARK ØST
CHRISTIAN TEITUR HARRIS
T: +45 2463 9235
E: CTH@PETERSEN-TEGL.DK

DANMARK VEST OG FYN
TORBEN SCHMIDT
T: +45 2028 4355
E: TSC@PETERSEN-TEGL.DK

TYSKLAND VEST
REINHARD BAASCH
T: +49 170 4818 870
STEPHAN BAASCH
T: +49 170 2705 530
E: STEPHANBAASCH@GMX.DE

TYSKLAND ØST
HARTMUT REIMANN
T: +49 170 5565 792
E: HARTMUTREIMANN@HOTMAIL.DE

TYSKLAND SYD/NRW
SCHWEIZ TYSKTALLENDE DEL
ØSTRIG
BACKSTEIN-KONTOR GMBH
T: +49 221 546 33 99
E: INFO@BACKSTEIN-KONTOR.DE

HOLLAND
PETERSEN BENELUX
BJÖRN LUCASSEN
T: +31 (0) 652362168
E: BLU@PETERSEN-TEGL.DK
LINEKE LUCASSEN
T: +31 (0) 622529266
E: LLU@PETERSEN-TEGL.DK

BELGIEN
PETERSEN BENELUX
BJÖRN LUCASSEN
T: +31 (0) 652362168
E: BLU@PETERSEN-TEGL.DK

POLEN
CENTRUM KLINKIERU SCHÜTZ
T: +48 58 56 37 201
E: BIURO@CENTRUM-KLINKIERU.PL

ØVRIGE ØSTEUROPA OG ITALIEN
INGRID KATHRIN GROKE
T: +45 2047 9540
E: IKG@PETERSEN-TEGL.DK

NORGE
MUR DIREKTE AS
SIMEN BØE
T: +47 2339 2010
E: POST@MURDIREKTE.NO

SVERIGE
TEGELMÄSTER AB
T: +46 40 542 200
E: MAIL@TEGELMASTER.SE

EKSPORT - GENERELT

EKSPORT
USA/UK/ØVRIGE LANDE
STIG H. SØRENSEN
T: +45 4014 1236
E: SHS@PETERSEN-TEGL.DK

KONSULENTER - ØVRIGE

TEGLBJÆLKER OG OVERLIGGERE
STEEN SPANG HANSEN
T: +45 2142 7962
E: SSH@PETERSEN-TEGL.DK

PETERSEN KLINKER
DANMARK ØST
ANNEMARIE HARRIS
T: +45 2463 9162
E: AHA@PETERSEN-KLINKER.DK

DANMARK VEST
TINA KJÆR LOICHTL
T: +45 3063 4912
E: TKL@PETERSEN-KLINKER.DK